

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość
Jędrzychowice

1. Nazwa

UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

XVI w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Jędrzychowice
67-407 Szlichtyngowa

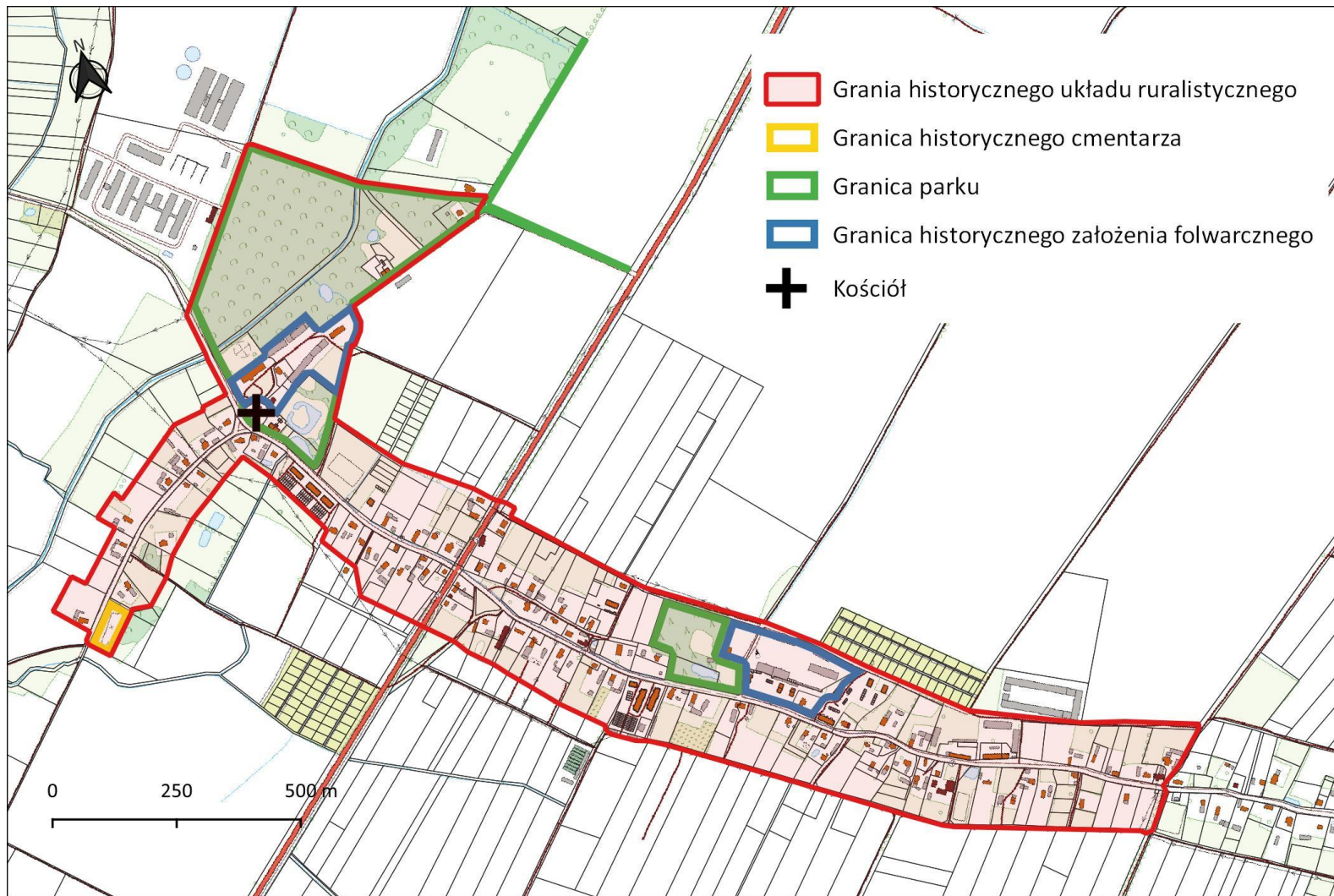
5. Przynależność administracyjna
województwo **lubuskie**

powiat **wschowski**

gmina **Szlichtyngowa**

6. Formy ochrony

Ustalenie ochrony w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Szlichtyngowa, w części dotyczącej wsi Jędrzychowice, Kowalewo (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 25A z dn. 30 grudnia 1999 r., poz. 269).

Mapa układu.

Historia.

Najstarsza informacja o wsi pochodzi z 1307 r., wtedy to książę Henryk Głogowski podarował wieś klasztorowi klarysek, mającemu swoją siedzibę w Głogowie. W dokumencie zapisano nazwę *Heynemannisdorf*. Około 1318 roku wieś zapisano jako *Henrici villa*. XIV w. wspomniany kościół pw. bł. Jana z Dukli, po 1550 r. wieś w granicach Królestwa Polskiego. W 1565 r. wieś własnością Macieja Radlica liczyła: 12 łąnów, 14 gospodarstw zagrodniczych, 13 komorniczych. Wtedy prawdopodobnie rozpoczął się podział wsi na dwie części: górną i dolną. Wśród właścicieli dóbr wymieniani są: 1579 r. własność Macieja Radlica i Stefana Witkowskiego. 1596 r. w rękach Stanisława Wilkowskiego. 1605 r. wieś należy do Adama Gorczyńskiego z Gorzycy. W 1614 r. Gorczyńscy oddają wieś w dzierżawę Wojciechowi Kniczbach Zawadzkiemu. Od połowy XVII do połowy XIX w. własność rodu Mielęckich. W1726 r. z fundacji Samuela Mielęckiego zbudowano barokową rezydencję oraz założono park krajobrazowy. Stała ona na miejscu starszej siedziby renesansowej. Około 1882 na terenie wsi Jędrzychowice Dolne w 52 domach mieszkały 253 osoby. Znajdujący się w tej części wsi majątek ziemski liczył 3121 mórg ziemi, było tam 6 domów i 72 mieszkańców. W latach 1909-1910, za sprawą ówczesnego właściciela majątku Karla Gilka-Botzow, rozbudowano pałac, powiększając barokowy korpus o skrzydło z reprezentacyjną salą balową i dwiema cylindrycznymi wieżami. Wkrótce po tym majątek w Jędrzychowicach nabyła rodzina von Schlichting. Po II wojnie światowej w latach 1947-1949 na gruntach majątku i folwarku powstaje PGR. Od 1949 r. majątek ziemski i folwark przejęty przez Państwowy Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osowej Sieni, następnie własność Spółki HZZ Osowa Sień. Od 1994 r. pałac w rękach prywatnych rodziny von Schlichting.

Opis.

Lokalizacja: wieś sołecka położona na południowo-wschodnim krańcu woj. lubuskiego, w gminie Szlichtyngowa, powiecie wschowskim, na pograniczu Wysoczyzny Leszczyńskiej w makroregionie Nizina Południowo wielkopolska i wschodniej części Pradoliny Głogowskiej mezoregionu Obniżenia Milicko-Głogowskiego. Miejscowość położona 4 km na północny wschód od Szlichtyngowej, przecięta drogą krajową nr 12 z Głogowa do Wschowy w części północno zachodniej i drogą lokalną z Dryżyny do Siedlnicy na południowym wschodzie. Ulicówka długości ok. 4 km przebiega między Krzyckim Rowem na zachodzie i Rowem Polskim na wschodzie, położonym wśród lasów, uchodzącym do Odry pod pobliskim Wyzanowem.

Układ przestrzenny i jego ewolucja: wieś o układzie ulicówki. Zabudowa zagrodowa zlokalizowana wzdłuż drogi biegnącej przez wieś z Kandlewa do Kowalewa. Układ wsi po stronie zachodniej przecina poprzecznie droga ze Wschowy do Szlichtyngowej. Część zachodnia wsi rozwija się w wielodrożnicę, a pomiędzy drogami, wzdłuż których znajduje się głównie współczesna zabudowa z wielorodzinnych bloków, znajduje się kościół i zespół rezydencjonalny z okazałym rozległym parkiem, w którym znajduje się grodzisko oblane fosą. Podział wsi na dwie części i dwie rezydencje w ich obrębie wynikają z historycznego podziału wsi pomiędzy dwóch właścicieli.

Wartości.

Zabudowa wsi pod względem typologicznym nie jest jednolita. Pierzeje zagród wzdłuż głównej drogi biegnącej z południowego wschodu na północny zachód. W miejscowości przeważają budynki ustawione kalenicowo do drogi, zdarzają się usytuowane szczytem. Budynki są parterowe, murowane, z dachami dwuspadowymi z pokryciem ceramicznym i cementowym. Zabudowa gospodarcza rozplanowana na zapleczu siedlisk, wokół podwórza: murowana z cegły nieotynkowanej i tynkowanej. Niektóre z budynków mieszkalnych i otaczająca je zabudowa gospodarcza są okazałe, domy mieszkalne są obszerne, a wieloosiowych elewacjach, z wystawkami w dachu na osi centralnej i gankami poprzedzającymi wejście.

Stan zachowania.

Historyczny układ przestrzenny wsi zachowany bez większych zniekształceń. Budynki w średnim stanie technicznym, zwłaszcza dachy domów, ich elewacje, oraz budynki gospodarcze wymagają remontu. Wiele budynków w wyniku niekontrolowanych remontów utraciły znaczną część cech waloryzujących, w tym detal architektoniczny, lecz zachowała się w sporej ilości pierwotna stolarka drzwiowa. Budynki gospodarcze — częściowo nieużytkowane. Dwór w stanie średnim, opuszczony i nieużytkowany. Pałac w części wyremontowany, w części stanowi trwałą ruinę.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Skutki dysharmonizujące powodują przebudowy istniejących budynków, niezgodne z historyczną tradycją miejscowości oraz niekontrolowanych prac remontowych, pozbawiających budynki cech waloryzujących (nowe okna bez podziałów, z ramowych okien z PCV, powiększanie otworów okiennych, zamurowywanie drzwiowych, wymiana drzwi wejściowych do budynków mieszkalnych, remonty dachów i wymiana pokryć na tanie, z blachy falistej lub blacho-dachówki, ocieplanie i tynkowanie elewacji). Zauważa się również brak koniecznych napraw ogrodzeń budynków gospodarczych oraz brak użytkowania większości historycznych budynków gospodarczych. Należy utrzymać dotychczasową, historyczną zabudowę, z ewentualnym uzupełnieniem zabudową nową w miejscu starej. Powstające tu budynki powinny nawiązywać formą do architektury historycznej zabudowy; a ich wysokość nie powinna stanowić dominanty urbanistycznej (budynki jednokondygnacyjne o nierozczłonkowanej bryle i dwuspadowym dachu krytym materiałem ceramicznym). W pobliżu miejscowości ustanowić zakaz lokalizacji obiektów, stanowiących wyraźną dominantę architektoniczną, np. maszty nadawcze, elektrownie wiatrowe, obiekty wielkopowierzchniowe. Konieczny remont dworu oraz usunięcie z jego bryły elementów dysharmonizujących (dobudówek).

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków